

VIŠI PRIVREDNI SUD

PROCESNO PRAVO

STVARNA NADLEŽNOST ZA PONIŠTENJE SUDSKOG PORAVNANJA ZAKLJUČENOG PRED PRIVREDNIM SUDOM

Član 17., 67. stav 2. Zakona o parničnom postupku

Član 92. Zakona o parničnom postupku

Član 33. Zakonom o sudovima Republike Srpske

Za poništenje sudskog poravnanja i ocjenu stvarne nadležnosti suda nije od značaja činjenica da je sudsko poravnanje zaključeno pred privrednim sudom, već da li su ispunjeni uslovi za postupanje suda propisani Zakonom o sudovima Republike Srpske, koji određuju stvarnu nadležnost sudova.

Iz obrazloženja:

Prvostepeni sud se pozvao na odredbe člana 17. i 67. stav 2. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13 - dalje: ZPP), odredbe člana 33. Zakona o sudovima Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 37/2012, 14/2014, 64/2015, 39/2016 i 100/2017), te na odredbe člana 433. b) tačka 1. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13 - dalje: ZPP).

Pravilno prvostepeni sud i po ocjeni drugostepenog sud nalazi da se u konkretnom slučaju radi o parničnom postupku u kojem su tužitelji i četvorica tuženih fizička lica, a ostali tuženi pravna lica.

Stvarna nadležnost privrednih sudova propisana je odredbom člana 33. Zakona o sudovima Republike Srpske. U pitanju su sporovi koji proističu iz obavljanja privredne ili druge registrovane djelatnosti, koja se obavlja u vidu osnovnog ili dopunskog zanimanja. U konkretnom slučaju u ovoj pravnoj stvari kao tužioci i tuženi navedena su fizička lica, koja ne obavljaju registrovanu privrednu ili drugu djelatnost.

Da bi se zasnovala stvarna nadležnost privrednog suda, neophodno je da se ispune subjektivni i objektivni kriteriji. Subjektivni kriterij se odnosi na stranke u parničnom postupku, prije svega da se radi o pravnim licima ili fizičkim licima koja u svojstvu samostalnog preduzetnika ili drugom svojstvu obavljaju privrednu ili drugu registrovanu djelatnost, u vidu osnovnog ili dopunskog zanimanja i da predmet spora proizlazi iz obavljanja privrednih djelatnosti ili u vezi sa obavljanjem djelatnosti fizičkih ili pravnih lica. Kako ni jedan kriterij nije ispunjen za zasnivanje stvarne nadležnosti privrednih sudova, nasuprot žalbenim navodima prvostepeni sud je pravilno primijenio odredbe Zakona o sudovima Republike Srpske, koje uređuju stvarnu nadležnost sudova.

Obaveza suda je da u toku cijelog postupka pazi po službenoj dužnosti na svoju stvarnu nadležnost i ukoliko se utvrdi da nije stvarno nadležan, na osnovu člana 17. u vezi sa članom 20. ZPP, proglasiće se nenadležnim i spise predmet ustupiti stvarno i mjesno nadležnom sudu.

U žalbi tužioci ističu da je prvostepeni sud u predmetu 61 0 Ps 008656 20 Ps 2 vodio parnični postupak, te utvrdio svoju mjesnu i stvarnu nadležnost, da je ovaj postupak faktički nastavak

predmeta 61 0 Ps 008656 20 Ps 2 i da se predmetni postupak crpi iz ovog predmeta, odnosno iz sudskog poravnanja koje je zaključeno 21.03.2023. godine. Pobjanim rješenjem prvostepeni sud se oglašava stvarno nenadležnim za postupak pobijanja sudskog poravnanja koje je zaključeno u predmetu 61 0 Ps 008656 20 Ps 2.

Po ocjeni drugostepenog suda za odlučivanje o stvarnoj nadležnosti u ovom predmetu nije od značaja činjenica da je sudsko poravnanje zaključeno pred Okružnim privrednim sudom u Istočnom Sarajevu, u predmetu broj 61 0 Ps 008656 20 Ps 2.

Ovo iz razloga pošto svaki sud po službenoj dužnosti pazi na svoju stvarnu nadležnost, sve do okončanja parničnog postupka. Povreda odredaba parničnog postupka postoji, ako je sud odlučio o tužbenom zahtjevu za koji je stvarno nadležan redovni sud druge vrste. Na ovu povredu drugostepeni sud pazi po službenoj dužnosti (član 209. stav 2. tačka 3. ZPP, u vezi sa članom 221 ZPP).

Sudsko poravnanje ima snagu izvršnog naslova (član 91. ZPP). Stoga se sudsko poravnanje, kao pravosnažno okončana pravna stvar može pobijati samo tužbom u drugom postupku, iz tačno određenih razloga.

Odredbom člana 92. ZPP je propisano da se sudsko poravnanje može pobijati samo tužbom, ako je zaključeno u zabludi ili pod uticajem prinude ili prevare. Stavom 5. člana 92. ZPP je propisano ako sudsko poravnanje bude poništeno, postupak se nastavlja kao da sudsko poravnanje nije ni bilo zaključeno. Međutim, po ocjeni drugostepenog suda, obzirom da se radi o odredbi procesne prirode (iz ZPP-a), a stvarna nadležnost sudova je uređen materijalnim propisom (Zakon o sudovima Republike Srpske), to činjenica da je poravnanje zaključeno pred privrednim sudom, ne određuje stvarnu nadležnost za postupanje, odnosno poništenje poravnanja pred sudom koji je donio poravnanje, već se mora utvrditi da li su ispunjeni subjektivni i objektivni kriterij za određivanja stvarne nadležnosti, kao osnovne procesne pretpostavke za postupanje.

Žalbeni navodi koji se tiču suparničarstva, nisu od uticaja na pravilnost osporenog rješenja, eventualno mogu biti razlog za mjesnu nadležnost.

(iz rješenja Višeg privrednog suda broj 61 0 Ps 016026 24 Pž od 09.07.2024. godine)

*autor sentence: Bogdan Gajić,
sudija Višeg privrednog suda*